

POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Meno habilitantky: Mgr. Elena Kováčiková, PhD.
Názov práce: The Profile of English Teacher Education in Slovakia
Meno oponentky: prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

Aktuálnosť zvolenej témy a prínos predkladanej habilitačnej práce pre danú oblasť poznania

Súčasný globalizovaný priestor od odborníkov pri výkone profesie očakáva jednak schopnosť rýchle reagovať na meniace sa podmienky a adaptovať sa na ne a zároveň komunikovať aspoň v jednom cudzom jazyku. Cudzie jazyky sa považujú za podstatnú súčasť obsahu vzdelávania na primárnom a sekundárnom stupni, pretože sú nevyhnutné pre úspešné pôsobenie vzdelaných odborníkov v európskom priestore. V súčasnosti pre svoj status globálneho, deterritorializovaného a dekulturnizovaného internacionálneho jazyka (Lingua Franca) je najžiadanejším cudzím jazykom angličtina.

Naučiť sa akýkoľvek cudzí jazyk predstavuje pre učiaceho sa výzvu, je to komplexný proces, na úspešnosti ktorého sa do významnej miery podieľa aj kvalitne pripravený a erudovaný učiteľ. Príprave budúcich učiteľov CJ je teda dôležité venovať náležitú pozornosť. Výskum prezentovaný v predkladanej habilitačnej práci a jeho výsledky prispievajú k dlhodobej diskusii o kvalite vyučovania anglického jazyka (a ďalších cudzích jazykov), čo priamo súvisí s aj s kvalitou prípravy budúcich učiteľov AJ. Z tejto perspektívy je téma predkladanej habilitačnej práce nanajvyš aktuálna.

Empirická časť práce, formulácia cieľa výskumu, výskumné metódy a nástroje, vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov habilitačnej práce

Práca má jasne stanovený cieľ – vyhodnotiť pripravenosť absolventov učiteľstva anglického jazyka a literatúry pre ich budúcu profesiu. Výskumné otázky sú sformulované vhodne a pri analýze výsledkov výskumu sa k nim habilitantka opäť vracia, aby poukázala na to, aké odpovede daný výskum ponúkol.

Východiskom predkladanej habilitačnej práce je Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (CEFR 2017), ktorý definuje jednotlivé úrovne ovládania jazykovej kompetencie, úrovne ovládania jazykového systému a úroveň ovládania jednotlivých receptívnych a produktívnych zručností. V rámci obsahovej analýzy daného dokumentu habilitantka kategorizovala 40 princípov kvalitnej prípravy učiteľov CJ do niekoľkých podskupín: lingvistickej, kulturologickej, didaktickej, kategórie učiteľskej praxe a literárnovednej kategórii (ktorú doplnila na základe tradičnej štruktúry jazykových učiteľských programov na slovenských univerzitách).

V ďalšom kroku výskumu – v rámci obsahovej analýzy odbornej literatúry habilitantka analyzovala požiadavky kladené na výkon profesie učiteľa AJ. V kurikulárnej analýze sa habilitantka zamerala na slovenské univerzity, ktoré ponúkajú dané študijné programy. Zvolenú problematiku habilitantka skúmala aj pomocou prípadovej štúdie zameranej na pripravenosť študentov KLIŠ a PF UKF, pričom použila nielen metódu obsahovej analýzy (kurikulárna analýza), ale aj metódu rozhovoru s cvičnými učiteľmi, metódu sebareflexie študentov a následne SWOT analýzu.

V predkladanej habilitačnej práci ide o kvalitatívny výskum, častý a typický pre danú oblasť poznania (lingvodidaktika); voľba spomínaných výskumných metód a výskumných nástrojov je pre tento typ výskumu vhodná a poskytuje relevantné výsledky. Tu je potrebné vyzdvihnúť aj presvedčivú a zároveň veľmi objektívnu prezentáciu výsledkov analýzy a ich vyhodnotenie. Predkladaná habilitačná práca zároveň zapadá do výskumných záujmov habilitantky, ako to je možné usudzovať na základe zoznamu jej publikačných výstupov a je vhodným príspevkom do danej oblasti poznania.

Habilitantka v práci konzistentne používa *Master degree* vo význame *Magisterský stupeň*, čo je pochopiteľné, pretože toto zjednodušené chápanie sa v slovenskej pedagogickej praxi zaužívalo a oba termíny sa používajú ako obsahovo ekvivalentné, hoci nimi nie sú. V danom type kvalifikačnej práce, a to aj napriek zaužívanému anglickému termínu, by bolo vhodné uviesť konceptualizáciu obsahu oboch konceptov. Bolo by vhodné, keby sa habilitantka k tomuto konceptu vyjadrila v rámci diskusie.

Poznámky k akademickému štýlu práce:

Keďže je habilitačná práca napísaná v anglickom jazyku, pokladáme za vhodné a nutné vyjadriť sa aj k akademickému štýlu práce. Štruktúra a štylizácia textu vedecko-výskumnej práce z anglofónneho prostredia odráža spôsob spracovávanía vedeckých poznatkov v príslušnej oblasti poznania a v príslušnej lingvokultúre, ako aj spôsob ich prezentovania vedeckej komunite. Pri koncipovaní akademického textu anglofónna tradícia uprednostňuje formu, čo sa premieta do makro a mikroštruktúry textu a jeho celkovej organizácie (priorizácia hypotéz, výskumných otázok a posunutie informácií teoretického charakteru do úzadia, lineárnosť diskurzu, akcentácia dedukcie cieľa práce z jej samotného názvu, dodržiavanie princípov výstavby makro aj mikroštruktúry textu). Napriek dodržaniu všetkých spomenutých princípov sa osobitý autorský štýl („author’s voice“) môže aj má zachovať.

Vzhľadom na tieto princípy text habilitačnej práce má niekoľko nedostatkov:

- Hodnotu práce znižuje iteratívnosť – výsledky obsahových analýz a prípadovej štúdie sa verbatim vyskytujú na niekoľkých miestach práce, napr. v kapitole nazvanej *Interpretation a Discussion*

- Pri odkazovaní na seba ako autorku práce habilitantka konzistentne používa *pluralis modestiae*, resp. *pluralis auctoris*, čo je interferenčný prejav stredoeurópskeho intelektuálneho štýlu. Ak uvažujeme, že daná práca používa skôr angličtinu ako globálny jazyk, teda ako deterritorializovanú a dekulturnizovanú varietu, je to akceptovateľné a zrozumiteľné pre informovaného čitateľa. Domnievame sa však, že najmä v podkapitolách venovaných výskumu je vhodnejšie uprednostniť zámeno „I“ pred autorským plurálom, resp. použitie pasívnu konštrukciu, pretože pre anglického čitateľa zámeno „we“ môže implikovať skôr autorský, resp. výskumný tím pozostávajúci z viacerých autorov/autoriek, resp. členov/členiek (pozri Čmejrková, 2002; Walková, 2014; Kačmárová – Bilá – Vaňková, 2020).

- V anglicky písanom texte rušivo pôsobia formulácie typu „in the context of“, „the process of“ a pod., ktoré sa skôr používajú v slovensky písaných akademických textoch, v anglicky písanom pôsobia cudzorodo, pretože ide o „prázdne“ výplnkové výrazy (tzv. „vatu“).

- V anglicky písanom texte je vhodné venovať primeranú pozornosť štruktúre odsekov (v danej práci sú strany, ktoré majú iba 2 odseky).

- Pár nedostatkov sa vyskytlo aj v typografickej oblasti, a to nerozlišovanie spojovníka a pomlčky. Ďalšie nedostatky sa týkajú použitia hovorových konštrukcií (*There is + substantívum v pluráli*), nesprávneho používania participia *overworked* vo význame *elaborated; teaching practice*

vo význame *teaching experience*; nesprávne použitie *external English teaching programmes* vo význame *part-time ELT programmes*; nesprávne používanie predložiek (*knowledge on, sit an exam, in the end* vo význame *at the end*), striedavé používanie singuláru a plurálu so substantívom *data*, vynechanie, resp. nesprávne používanie členov (*a research*), v slovoslede, v odkazovaní na substantívum *teacher* iba pomocou zámena mužského rodu, výskyt neukončených viet (str. 51 a 64) a pod.

Pomerne podrobné poznámky týkajúce sa akademického štýlu sme uviedli preto, lebo sa domnievame, že predkladaná práca by po zapracovaní všetkých odporúčaní oponentov a členov komisie mohla byť publikovaná a sprístupnená nielen slovenským odborníkom v danej oblasti poznania. Aby teda budúca monografická práca oslovila čo najviac odborníkov, ktorí používajú globálny jazyk vedy, angličtinu ako *Lingua Academica*, odporúčam pred jej vydaním zvážiť uvedené poznámky a odporúčania.

Námety do diskusie:

1. V odporúčaniach pre prax ako svoj návrh na zlepšenie situácie často uvádzate potrebu pracovných stretnutí (napr. cviční učitelia s metodikmi) aj nad rámec už aktuálne realizovaných stretnutí. Vzhľadom na administratívnu preťaženosť učiteľov sa tento návrh nemusí stretnúť s podporou, vedeli by ste navrhnúť nejaké tvorivejšie alebo aj prítlačivejšie riešenie?
2. Často diskutovanou témou medzi odborníkmi ale aj v laickej verejnosti je diskrepancia medzi dĺžkou štúdia CJ a úrovňou jeho ovládania (často sa stretávam s poukazovaním na paralelu medzi ruštinou vyučovanou ako povinný jazyk počas socializmu a angličtinou v súčasnosti). Ktoré faktory podľa Vás to zohrávajú najdôležitejšiu rolu (metodická nepripravenosť učiteľov, príliš rutinný a netvorivý spôsob vyučovania, nedostatok motivácie...).
3. Komentujte konštatovanie na str. 59 týkajúce sa celoživotného vzdelávania (*Interpretations and Improvements*).
4. Vysvetlite podstatu jednej spätnej väzby (str. 65): *There were two complaints of not using any other forms of work apart from a teacher and classroom.*
5. Objasnite podstatu konštatovania: *Linguistic incompetence goes hand in hand with methodological uncertainty.*

ZÁVER

Predkladaná habilitačná práca oboznamuje vedeckú komunitu s kvalitne realizovaným výskumom a spĺňa kritériá kladené na tento typ kvalifikačných prác. Habilitačnú prácu ***The Profile of English Teacher Education in Slovakia*** habilitantky Mgr. Eleny Kováčikovej, PhD., **odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam habilitantke udeliť akademický titul docentka v odbore habilitačného konania a inauguračného konania *Didaktika anglického jazyka a literatúry*.**

prof. Dr. habil. Magdaléna Bilá, PhD.

V Prešove 26. 09. 2021